

PROFESORULUI GHEORGHE CORNELIU LAZAROVICI LA 70 DE ANI

Banatul a oferit cercetării științifice românești multe valori și personalități deosebite. Arheologia nu putea să nu fie reprezentată, din acest punct de vedere, pe un teritoriu extrem de intens circulat și locuit. Și cum preistoria reprezintă – ca timp – peste 95 % din istoria omenirii, domeniul de cercetare al acelor timpuri a dat o pleiadă de mari cercetători, unii plecați dintre noi, alții în viață.

Este timpul să-l amintim pe cel care ne dă prilejul acestor rânduri, Prof. univ. Dr. Gheorghe Corneliu Lazarovici.

S-a născut la 15 septembrie 1941 în satul Milcoveni din județul Caraș-Severin. Între anii 1948–1955 a urmat cursurile *Școlii generale* la Reșița, iar în perioada 1955–1958 cele ale *Școlii profesionale* în același oraș. *Liceul* l-a absolvit în 1962, tot la Reșița, iar în 1968 a finalizat *studiile universitare* la *Facultatea de Istorie-Filosofie* a *Universității „Babeș-Bolyai”* din Cluj-Napoca. În anul 1979 devine *doctor în istorie*, specialitatea preistorie, la aceeași universitate, iar în perioada 1971–1972 este bursier *Herder*, la Viena, cu specializare post-universitară (neoliticul din sud-est Europei și legăturile cu Anatolia), la *Institut Für Ur- und Frühgeschichte der Universität Wienn*, sub coordonarea profesorului Richard Pittioni. În perioada 1993–1994 Gheorghe Corneliu Lazarovici este profesor asociat la Universitatea „1 Decembrie” Alba Iulia, din 1997 titular al Universității „Eftimie Murgu” din Reșița și profesor asociat la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu. Din anul 2002 este conducător științific de doctorate al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu.

Gheorghe Corneliu Lazarovici a ocupat mai multe locuri de muncă de-a lungul unei cariere de peste 50 de ani. În anul 1960 a fost laborant și electrician la PRAM, UCM Reșița. Între anii 1962–1963 restaurator la Muzeul din Reșița. În septembrie–octombrie 1968 îndrumător la Muzeul din Turda. Din același an a început o lungă și prestigioasă carieră la Muzeul Național de Istorie al Transilvaniei (Cluj-Napoca), ca arheolog la secția de preistorie (parcurgând mai multe trepte: 1968–1970 ghid-îndrumător; 1970–1976 muzeograf; 1976–1985 muzeograf principal; 1985–1990 șef secție preistorie; 1990–1992 director adjunct; 1994–1997 director general; 1997–2004 șef secție preistorie; 2004 încetarea contractului de muncă, mai precis desfacerea – pur și simplu – a contractului de muncă; colaborator asociat). În paralel cu activitatea din muzeu a mai îndeplinit și alte funcții (1992–2004 membru al Comisiei Naționale de Arheologie; 1993–1994 secretar științific la Institutul

Român de Tracologie, București; 1992 până în prezent: Bratislava, membru în biroul Comisiei europene de neolitic; 1997 – Reșița –Cluj-Napoca, membru fondator al Asociației Arheologilor Europeni, filialele din Balcani; 1997–2004 vicepreședinte al Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor din Ministerul Culturii), dar și angajamente (1992–1997 cercetător științific principal II, Institutul Român de Tracologie, București; 1993–1994 profesor asociat la Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia; 1997 – profesor la Universitatea „Eftimie Murgu”, Reșița; Facultatea de Economie și Științe Administrative, secția Teologie-Istorie; 2002 – conducător științific de doctorate și profesor asociat la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu).

Gheorghe Corneliu Lazarovici are o activitate științifică și pedagogică recunoscută național prin acordarea unor premii de prestigiu. În primul rând amintim premiile Academiei Române: 1995, „Nicolae Bălcescu” pentru Monografia *Gura Baciului* și 2008: „Vasile Pârvan” pentru volumul, C.-M. Lazarovici, Gh. Lazarovici, *Arhitectura Neoliticului și Epocii Cuprului din România. I. Neoliticul*. Președinția României l-a decorat, în anul 2004, cu *Ordinul Meritul Cultural*, gradul ofițer H, pentru cercetare științifică, iar anul 2007 îi aduce titlul de *cetățean de onoare* al orașului Timișoara, pentru contribuția la cercetările istorico-arheologice din Banat.

Activitatea științifică a Prof. univ. Dr. Gheorghe Corneliu Lazarovici se reflectă prin participarea la peste 50 simpozioane și congrese internaționale organizate în străinătate sau în România, realizarea unor cercetări interdisciplinare (două colocvii naționale, de arheometrie la Cluj-Napoca și altele de etno-religie, la Caransebeș, cu desfășurare anuală și mese rotunde privind aplicarea informaticii în arheologie), organizarea și ctitorirea de muzee și expoziții (1959–1964: muzeul din Reșița; 1968: Gornea – muzeu sătesc; 1973: Iclod – muzeu școlar, apoi muzeu sătesc și al săpăturilor de la Iclod (1980); 1988: muzeul din Miercurea Ciuc; 1994: muzeul Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe; 1999: Țaga – muzeu sătesc; 2000: muzeul Banatului Montan, Reșița; 2001–2005: colaborare la expoziția *Magie și artă cucuteniană* organizată la Cluj, Sibiu, Alba Iulia, Caransebeș, Timișoara, Turnu Severin, Slatina, Bistrița, Baia Mare, Gherla; 2007–2009: la expoziția *Scrierea Dunăreană – scrierea Turdaș: cea mai veche scriere neolitică din lume și din Europa*; Cluj-Napoca). În aceeași notă de optimism și putere de muncă se înscriu și săpăturile sistematice, preventive și de salvare realizate de profesorul nostru (1986–1989: Chinteni, Răscruți, Feiurdeni, Cojocna, Apahida, Cluj Deuș, Voivodeni, Vâlcele, Micești, Petrești; 1988–1990: Gura Baciului, Livada, Gherla, Bunești, Jichiș, Mintiu; 1966–1974, 1990–1992: expediții pentru sursele de paleo-metalurgie, prelevare de probe, analize și prelucrări; 2000: Vama Cluj, drum DN Huedin – Cluj; 2002: Suplacu de Barcău – închis înainte de finalizare de către direcția MNIT Cluj-Napoca; 2001–2010: Ruginoasa colaborator, continuă ca săpătură sistematică din 2004; 2004: Țaga, Valea Mileului și sistemul de fortificare de la Baza Arheologică și 2005: Țaga, Stația de Gaz. Și șantierele arheologice sistematice sunt deosebit de numeroase. O să ne permitem să le enumerăm pe cele mai importante fără a specifica și numărul de campanii: Gornea, Ilidia, Zorlențu Mare, Jupa, Slatina Timiș, Bucovăț, Parța, Zăuan, Cluj-Napoca, Zau de Câmpie, Cheile Turzii și multe, multe, altele.

A prezentat numeroase rapoarte de săpături la sesiuni de comunicări între anii 1968–2010: județul Caraș-Severin (Porțile de Fier, Băile Herculane, Ieșelnița, Dubova, Gornea, Ilidia, Valea Timișului, Balta Sărată, Zorlențu Mare, Cuptoare, Moldova Veche, Caransebeș, Reșița, Jupa, Podul Ilovei, Anina); județul Cluj (Bădeni, Iclod, Bădeni, Dăbâca, Zalha, Cluj, Tureni, Cheile Turenilor, Petrești de Jos, Cheile Turzii, Gura Baciului, Țaga, săpături de salvare Cluj, Fundătura, Iclod, Gherla, Bunești, Jichiș, Dej, Cuzdrioara, Mintiu Gherlii, Turda – Târgu Mureș, Cluj-Napoca-*Grădina Botanică*, drum național Cluj – Zalău; sector Rădaia); județul Timiș (Bucovăț, Parța, Moldova Nouă, Timișoara, Silagiu); județul Bihor (Oradea, Suplacu de Barcău, Poșt); județul Sălaj (Zalău, Zăuan); județul Iași (Ruginoasa); județul Harghita (Păuleni); județul Covasna (Olteni). La acestea se adaugă proiecte complexe de etno-arheologie (Munții Banatului, etno-arheologia zonelor înalte din Banat și Transilvania, etno-arheologia zonelor înalte din Transilvania) sau proiecte de arheologie industrială; analize; arheometrie – programe și baze de date; tumuli și multe altele.

Exemplul PROFESORULUI a fost pentru mine întotdeauna viu. Am încercat să realizez măcar un mic procent din tot ceea ce a realizat și realizează. Și pentru studenții mei exemplul său este unul moralizator. Astfel că într-o perioadă grea pentru arheologie am reușit să ducem mai departe tot ceea ce marii noștri profesori – în viață sau nu – ne-au insuflat: pasiunea pentru o meserie care te solicită la maximum, iubirea față de trecutul îndepărtat și patima pentru adevăr.

Activitatea editorială a Prof. univ. Dr. Gheorghe Corneliu Lazarovici este strălucită, la fel ca și cea arheologică de teren. A tipărit 18 cărți și cursuri universitare (alte 5 așteaptă lumina tiparului sub formă de manuscris), a colaborat la 6 cataloage și atlase, a elaborat 92 de sinteze, 70 de articole analitice, 85 de articole

în care se publică materiale arheologice, 50 de rapoarte de cercetare în manuscris, 6 micromonografii, 44 de articole interdisciplinare, intervenții la 48 de congrese internaționale ș.a. Rezultă un total de circa 330 de lucrări apărute, la care se adaugă circa 80 de rapoarte, comunicări și studii nepublicate, aflate în manuscris, ca și un număr de articole de presă.

Gheorghe Corneliu Lazarovici este și un dascăl dedicat. Dacă eu și alți colegi de vârsta mea ne datorăm cariera și cunoștințele PROFESORULUI, multe generații după noi i-au rămas datori. A coordonat zeci de lucrări de licență și masterat, dar ceea ce este foarte important, la Universitatea „*Lucian Blaga*” din Sibiu, a „creat” 13 doctori în istorie, alți 8 așteptându-și rândul pentru a susține teza de doctorat. A fost și referent științific la doctorate susținute la universitățile din Constanța, Chișinău, Alba Iulia, Iași, Sibiu sau Cluj-Napoca.

Dragostea lui pentru tineri l-a făcut să coordoneze și cercuri științifice ale unor elevi, să creeze programe și filme pe teme arheologice, să realizeze cursuri universitare sau să coordoneze expediții arheologice în țară sau străinătate.

Iată că, în câteva pagini se poate rezuma o activitate titanică, dedicată unei iubiri profunde care este arheologia. PROFESORUL s-a perfecționat toată viața, a adunat (observații stratigrafice, observații etno-arheologice, bibliografie, cunoștințe, dar și ceea ce mi se pare cel mai important lucru: oameni), a redactat, a publicat sau nu, a comunicat, a iubit, ne-a învățat lucruri care par altora aiuritoare, a crezut cu ardoare în „steaua” sa..... cunoașterea omului ! Acum știe atâtea, încât mulți dintre semenii săi nu-l înțeleg și reacționează – așa cum este firesc într-un loc în care cultura se rezumă la cifre – stângaci și fără consistență. PROFESORUL nu mai poate învăța altă cale și caută să înțeleagă, cu răbdare, unde îl doresc OAMENII. Noi îl dorim lângă noi, dorim să învățăm alături de el, vrem să fim împreună. Atâta merită cel care ne-a învățat o meserie copleșitoare și devoratoare cum este ARHEOLOGIA.

În rest? Dorim PROFESORULUI nostru „La mulți ani!” și ARHEOLOGULUI Gheorghe Corneliu LAZAROVICI viață veșnică prin opera sa.

SABIN ADRIAN LUCA